

Artikel 5 van de mini-serie 'loopbaanondersteuning - waar we het met elkaar over moeten hebben'

Dwingt de participatiemaatschappij ons om een 'doe-het-zelf LOB'er' te worden?

In Nederland kennen we het begrip 'participatiemaatschappij': Mensen moeten waar mogelijk verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leven en omgeving.¹ Er wordt verwacht van ons dat we zelfredzaam zijn en eigen regie nemen: eerst zelf proberen, daarna pas om hulp vragen. Ook op het gebied van loopbaanontwikkeling. Van mensen wordt dus verlangd dat ze zoveel mogelijk zelfstandig keuzes maken en stappen ondernemen als het gaat om hun eigen (loopbaan)ontwikkeling. Pas wanneer ze zelf actief op zoek gaan naar hulp of wanneer dit echt niet lukt, krijgen ze toegang tot meer ondersteuning. Maar is dat werkelijk participatief? Is de loopbaanprofessional er dan alleen voor de happy few en noodgevallen?

In deze blog kijken we naar de 'gevolgen' van de participatiemaatschappij voor de loopbaandienstverlening en hoe online aanbod aanvullend kan zijn. We stellen echter ook de vraag in hoeverre je zonder interactie met anderen 'eigen regie' kunt nemen op je (studie)loopbaanproces zonder kwaliteit te verliezen.

Aanbod in de participatiemaatschappij

In tegenstelling tot Nederland, wordt in een aantal Europese landen loopbaanondersteuning publiek geregeld en geborgd, zoals in Schotland, Finland en Denemarken. Hier is het recht op loopbaanondersteuning vastgelegd in de wet, is het gratis, en gelden er landelijke kwaliteitsstandaarden. Er wordt dus veel tijd, geld en mankracht geïnvesteerd en minder aanspraak gemaakt op de zelfredzaamheid en eigen regie van individuen. Doordat de vraag van de markt beantwoord wordt door de overheid, vindt er in deze landen weinig private concurrentie plaats. In Nederland is deze rol van de overheid en publieke instellingen minder expliciet en integraal aanwezig – ook vanuit de gedachte van zelfregie – waardoor de vraag naar kwalitatief goede loopbaandienstverlening groter is dan het publieke aanbod. Hierdoor hebben private partijen in Nederland een grotere rol en zien we een divers landschap aan aanbieders. Door dit diverse landschap zijn er allerlei verschillende loketten waar je kunt aanbellen en is het soms lastig om als consument, zelfstandig door de bomen het bos te zien. Welke aanbieder is geschikt voor mij, en welke biedt kwaliteit en welke niet?

Want ook al hebben wij in Nederland een breed aanbod, de kwaliteit hiervan is niet vanzelfsprekend. Dit komt allereerst omdat het beroep 'loopbaanadviseur' niet beschermd is. Daarmee is ook de professionalisering van loopbaanprofessionals niet verplicht en worden keurmerken op vrijwillige basis behaald. Met andere woorden, iedereen kan zichzelf 'loopbaancoach' noemen. Ten tweede zijn er geen nationale standaarden voor opleidingen. Sterker nog, er zijn zelfs geen initiële opleidingen tot sec loopbaanprofessional. De mate waarin loopbaanbegeleiding dus aan bod komt in initiële

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/toespraken/2013/09/17/troonrede-2013>

opleidingen en de inhoud en kwaliteit van post-initiële opleiding verschilt daarom enorm.² Desondanks, is er steeds meer aandacht voor het professionaliseren van loopbaanprofessionals zoals decanen, mentoren, en jobcoaches. Zo is er bijvoorbeeld het raamwerk LOB,³ en zijn er steeds meer opleidingen beschikbaar.⁴ Daarnaast zijn er verschillende keurmerken vanuit Noloc en CMI,⁵ en kennen we bijvoorbeeld het register BKA. Desalniettemin, wordt door het gemis van nationale kwaliteitsstandaarden, transparantie in kwaliteit, en het ontbreken van het recht op loopbaanbegeleiding in Nederland, niet duidelijk hoe goed cliënten en leerlingen/studenten daadwerkelijk geholpen worden en gaat men uit van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid voor het controleren van kwaliteit.

Ondersteunen van zelfregie: een online oplossing

Speelt zelfregie of zelfredzaamheid in andere Europese landen dan helemaal geen rol? Jawel, vele landen hebben ervoor gezorgd dat er één duidelijke herkenbare plek is waar je naartoe kunt voor informatie en advies. Deze plekken worden vaak voorzien van een portal voor alle doelgroepen en type ondersteuningsvragen. Deze websites of portals zijn vaak zo gebouwd dat cliënten via een gepersonaliseerde klantreis worden meegenomen door de website. Men selecteert bijvoorbeeld met welk doel zij op de website zijn beland, zoals 'ik ga voor het eerst studeren', 'ik zoek werk', 'ik ben werkloos geworden', of 'ik moet omscholen'. Aan de hand hiervan wordt de cliënt direct naar relevante informatie geleid en wordt stapsgewijs een loopbaanproces doorlopen, waarbij op basis van gebruikersdata informatie steeds verder wordt ingedikt. Zo kan men zo zelfstandig mogelijk een coherent traject doorlopen. Hier kunnen mensen dus hun eigen weg vinden. Wanneer nodig kunnen mensen ook persoonlijk contact zoeken (online of fysiek) voor ondersteuning.^{6 7} Momenteel is er nog geen dergelijk uniform platform in Nederland beschikbaar dat dient als één loket. Daarbij speelt de vraag of alleen een dergelijk 'passief' aanbod altijd voldoende is om goede keuzes te kunnen maken en stappen te kunnen zetten.

Zelfregie op ontwikkeling moet je (blijven) leren en ondersteunen

Het oriënteren op (mogelijke) loopbaanstappen, nadenken over behoeften, wensen, krachten, en keuzes, doet een groot beroep op vaardigheden als zelfregulatie, zelfreflectie, en zelfsturing. Of met andere woorden 'loopbaanmanagement'. Mensen maken veelal keuzes op basis van hun ervaringen; loopbaancompetenties en reflectie zijn dan nodig om te komen van keuzes op basis van automatische, onbewuste associaties en emoties tot beredeneerde en bewuste keuzes.⁸ Ben je in staat om op afstand naar jezelf te kijken? Kun je goede en slechte informatie onderscheiden? Zijn die keuzes goed gespiegeld aan mogelijkheden en risico's? En ben je vervolgens ook in staat om zelfstandig door te pakken op keuzes en je daadwerkelijk in te schrijven op die nieuwe opleiding of te solliciteren voor die nieuwe baan? Interactie met anderen helpt om te

² Zie ook: Euroguidance 2020. Behoeft en aanbod professionalisering LOB. https://euroguidance.nl/_images/user/Publicatie%20Behoeft%20en%20aanbod%20professionalisering%20LOB.pdf

² <https://www.noloc.nl/>

³ Euroguidance. <https://raamwerklob.nl/>

⁴ Zie voor een overzicht: Euroguidance 2020. Behoeft en aanbod professionalisering LOB. https://euroguidance.nl/_images/user/Publicatie%20Behoeft%20en%20aanbod%20professionalisering%20LOB.pdf

⁵ <https://www.noloc.nl/een-keurmerk-voor-alle-professionele-loopbaanbegeleiders>

⁶ Euroguidance. 2020 . Inrichting loketfunctie Estland, Finland en Schotland. https://euroguidance.nl/_images/user/Inrichting%20loketfunctie%20in%20Estland%20Finland%20en%20Schotland.pdf

⁷ Bijvoorbeeld door middel van een chatbox, telefoonnummer, of fysieke inloop locatie.

⁸ Kuijpers, M., & Van Dinteren, R. (2016). Loopbaankeuzes en de invloed van het brein. *LoopbaanVisie*, 7, 71-75.

reflecteren op leerervaringen die je opdoet tijdens je (studie)loopbaan en om hier betekenis aan te geven, daarnaast draagt interactie bij aan de ontwikkeling van cognitieve strategieën, inhoudelijke kennis en transitievaardigheden te verwerven die samenhangen met loopbaancompetent zijn en die daarmee ook de zelfregie en zelfredzaamheid bevorderen.^{9 10}

Loopbaanmanagement is essentieel om effectief te reageren op een complexe arbeidsmarkt en ontwikkelingsvragen¹¹ en dus een belangrijk element om de participatiemaatschappij, waarin men zelfredzaamheid verwacht, te laten slagen. Ook Rudolph, Lavigne, & Zacher¹² vonden in hun meta-analyse dat loopbaanaanpassingsvermogen sterk geassocieerd is met onder andere zelfredzaamheid en zelfevaluatie.

Gegeven het belang van interactie om loopbaanmanagement te ontwikkelen en in te zetten, is 'passief' aanbod - zoals in de internationale voorbeelden - niet voldoende. Een loopbaanprofessional die helpt om te (leren) reflecteren op ervaringen en om inzicht te krijgen. Kortom, om op de lange termijn zelfredzaamheid te bevorderen is ondersteuning vanuit een loopbaanprofessional zowel in een vroeg stadium als later essentieel.

De toekomst van een leven lang ontwikkelen

Een leven lang ontwikkelen in de participatiemaatschappij vraagt om loopondersteuning. Online ontwikkelingen bieden daarbij in eerste instantie mogelijkheden en kansen voor mensen om hun loopbaan zonder de hulp van professionals vorm te geven. Echter, de standaard werkt niet altijd en voor iedereen, waardoor deskundigheid en persoonlijke loopbaanondersteuning noodzakelijk blijven. Professionals die betekenis kunnen geven aan leerervaringen, door te duiden, interpreteren, door te vragen, en te onderzoeken. We moeten ons de vraag stellen hoe we er in Nederland voor zorgen dat zoveel mogelijk mensen de vaardigheden en middelen (waaronder kwalitatief goede loopbaandienstverlening) tot hun beschikking hebben om zelfredzaam te worden, zodat zij een leven lang (zo zelfstandig mogelijk) kunnen ontwikkelen.

Heb je ideeën of suggesties over de onderwerpen in deze blog? Deel ze met ons op euroguidance@cinop.nl.

[Lees ook andere artikelen van de mini-serie 'loopbaanondersteuning - waar we het met elkaar over moeten hebben'](#)

⁹ Bissell, K. (2017). College and career readiness: An interview study of high school graduates and their description of postsecondary life (Doctoral dissertation, University of Pittsburgh).

¹⁰ Lent, R. W., & Brown, S. D. (2013). Social cognitive model of career self-management: Toward a unifying view of adaptive career behavior across the life span. *Journal of counseling psychology*, 60(4), 557.

¹¹ Sidiropoulou-Dimakakou, D., Argyropoulou, K., Drosos, N., Kaliris, A., & Mikedaki, K. (2016). Exploring career management skills in higher education: Perceived self-efficacy in career, career adaptability and career resilience in Greek university students. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 14(2).

¹² Rudolph, C. W., Lavigne, K. N., & Zacher, H. (2017). Career adaptability: A meta-analysis of relationships with measures of adaptivity, adapting responses, and adaptation results. *Journal of Vocational Behavior*, 98, 17-34.